

Toimintakertomus 30.4.2021–29.4.2022

Laatinut pysyvä sihteeri

Mats Gyllenberg

Ukraina

24. helmikuuta 2022 tulee jäämään historiaan samalla tavoin kuin 1. syyskuuta 1939, tai Suomen osalta 30. marraskuuta 1939. Venäjän bruttaali hyökkäys Ukrainaan sotarikoksineen ja rikoksineen ihmisyyttä vastaan ovat jotakin sellaista, jota Euroopassa ei ole koettu sitten toisen maailmansodan. Jo yli viisi miljoonaa ihmistä on joutunut pakenemaan Ukrainasta eri puolille Eurooppaa. Sodan uhreille on tarjottu auliisti apua. Niin kutsutun Euroopan pakolaiskriisin aikana vuonna 2015 Eurooppaan tuli 1,3 miljoonaa pakolaista, lähinnä Syyriasta. Nyt pakolaisten määrä on nelinkertainen, mutta kukaan ei puhu pakolaiskriisistä.

Ukrainalaispakolaisten joukossa on myös tutkijoita ja jatko-opiskelijoita, jotka ovat kotinsa lisäksi menettäneet myös laboratorionsa ja tutkimusmateriaalinsa. Tiedeseura ryhtyi viipymättä toimiin auttaakseen sodan uhreiksi joutuneita ukrainalaistutkijoita. Jo reilu viikko sodan syttymisen jälkeen Tiedeseura julisti apurahoja haettavaksi akuutissa hädässä oleville ukrainalaistutkijoille Suomessa tehtävää tieteellistä tutkimustyötä varten. Apurahoja on myönnetty kotimaastaan pakenemaan joutuneiden ukrainalaisten lisäksi myös Suomessa oleville vieraileville ukrainalaistutkijoille, jotka eivät ole sodan vuoksi voineet palata kotiinsa. Apurahat ovat luonnollisesti olleet erittäin kysytyjä, ja siksi vain murto-osalle hakemuksista on pystytty tarjoamaan rahoitusta. Huhtikuun 2022 puoleenväliin mennessä Tiedeseura oli myöntänyt ukrainalaisille apurahoja kaikkiaan noin 150 000 euron arvosta.

Olemme panneet tyytyväisinä merkille, että niin Kuninkaallinen tiedeakatemia Ruotsissa kuin Finska Läkaresällskapet Suomessa ovat kopioineet Tiedeseuran konseptin ja perustaneet vastaavanlaisia apurahaohjelmia ukrainalaistutkijoille.

Uusi työjärjestys

Tiedeseuran uudet säännöt hyväksyttiin 21.9.2021 pidetyssä sääntömääräisessä kokouksessa ja merkittiin yhdistysrekisteriin 12.1.2021. Uusien sääntöjen voimaantuloa edelsi myös työjärjestyksen muutos, joka otettiin käyttöön toimintavuonna 2021–2022.

Tärkein muutos koskee uusien jäsenten valintaa. Vuodelta 1982 peräisin olevan vanhan työjärjestyksen mukaan, jota tarkistettiin hieman vuonna 1999, osaston valintalautakunta laati ehdotuksen osaston uusista jäsenistä. Osastot käsittelivät ehdotukset, tavallisesti kukin omassa nurkassaan Säätytalon salissa 15, ennen marraskuussa järjestettävää sääntömääräistä kokousta. Tämän jälkeen osastojen ehdotukset esiteltiin sääntömääräisessä kokouksessa, jossa päätettiin, ketkä ehdokkaat etenisivät joulukuun kokouksessa järjestettävään lopulliseen äänestykseen. Järjestelmän varjopuoli oli se, että osastojen kokouksiin osallistui useimmiten vain kourallinen jäseniä, ja siten uusien jäsenten valintaa koskevasta tärkeästä päätöksestä vastasi tosiasiallisesti erittäin pieni ryhmä. Tämän epäkohdan korjaamiseksi työjärjestystä tarkistettiin uudelleen ennen jäsenten valintaa vuonna 2016. Tuolloin osastojen kokoukset korvattiin sähköisesti toimitettavalla neuvoa-antavalla äänestyksellä. Tämäkään järjestelmä ei osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi. Eräänä vuonna yhden osaston valintalautakunnan tarkoin harkittu ehdotus, joka oli saanut laajaa

kannatusta neuvoa-antavassa äänestyksessä, kumottiin marraskuun kokouksessa *ex tempore* tehdyllä ehdotuksella.

18.10.2021 pidetyssä Tiedeseuran kokouksessa hyväksytty uusi työjärjestys tekee osastoissa toimitettavasta sähköisestä äänestyksestä sitovan ja vahvistaa valintalautakuntien asemaa. Ehdotus, jonka kukin osasto tuo Tiedeseuran sääntömääräiseen marraskuun kokoukseen, sisältää ne ehdokkaat, jotka ovat saaneet eniten ääniä sähköisessä äänestyksessä ja vähintään puolet annetuista äänistä, jos kyseessä ovat valintalautakunnan ehdottamat henkilöt, tai kaksi kolmasosaa annetuista äänistä, jos kyseiset henkilöt eivät ole valintalautakunnan ehdottamia. Marraskuun kokouksessa ei ole mahdollista tehdä vastaehdotuksia osastojen ehdotuksille. Asia siirretään joulukuun kokoukseen, jossa siitä päätetään entiseen tapaan suljetulla äänestyksellä. Ehdokas tulee valituksi, mikäli hän saa vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Uusi työjärjestys tuli voimaan 1.1.2022, ja uutta valintamenetelmää aletaan soveltaa syksystä 2022 lähtien.

Toinen mainitsemisen arvoinen muutos on se, että lopulliset päätökset Tiedeseuran apurahoista ja palkinnoista tekee nykyisin hallitus. Vanhan työjärjestyksen mukaan nämä päätökset tehtiin virallisesti vuosikokouksessa. On sanomattakin selvää, ettei vuosikokous voinut vastustaa palkintolautakuntien ja apurahatoimikuntien ehdotuksia, sillä palkinnon saajat oli jo kutsuttu vuosijuhlaan vastaanottamaan palkintonsa. Uuden työjärjestyksen mukaisesti apurahat voidaan julkistaa jo maaliskuussa eikä vasta toukokuussa, kuten aiemmin. Tämä on vastaanottajien kannalta hyvä asia.

Titteliuudistus

Kun minut valittiin Suomen Tiedeseuran jäseneksi, olin hieman huvittunut siitä, että kokouksissa osallistujia puhuteltiin ”herroiksi” ja ”rouviksi”. Luulin sen johtuvan siitä, että kaikki jäsenethän olivat tohtoreita tai ettei professorin arvonimen saaneita ja muita jäseniä haluttu erotella toisistaan. Myöhemmin minulle selvisi tittelien todellinen syy: vuonna 1838 ei haluttu nostaa aatelista syntyperää olevia jäseniä jalustalle kutsumalla heitä kreiveiksi, paroneiksi tai vapaaherroiksi, vaan Tiedeseurassa kaikkia arvostettiin tieteellisten ansioiden perusteella syntyperästä huolimatta. Olen kirjoittanut blogin aiheesta Tiedeseuran verkkosivustolle helmikuussa 2019.

Viime vuoden kuluessa useat jäsenet, sekä miehet että naiset, ovat reagoineet voimakkaasti ”herra”- ja ”rouva”-tittelien käyttöön Tiedeseuran kokouksissa ja jäsenkirjeissä. Heidän mielestään moinen tapa on auttamattoman vanhanaikainen, ja sitä paitsi ruotsinkielinen ”fru” ja suomenkielinen ”rouva” ilmaisevat siviilisäädyn (vaikka sekä Svenska akademiens ordbokin että Nykysuomen sanakirjan mukaan ”fru” ja ”rouva” eivät tarkoita ainoastaan naimisissa olevaa tai leskeksi jäänyttä naista vaan myös ylä- tai keskiluokkaan kuuluvaa koulutettua, ei liian nuorta, naista siviilisäätyn katsomatta – mikä on varsin osuva kuvaus Tiedeseuran naisjäsenistä).

Tiedeseura tarvitsee nuorempia jäseniä eikä voi ottaa sitä riskiä, että aikansa eläneet perinteet karkottavat heidät Seurasta. Sitä paitsi Tiedeseura valitsee ennemmin tai myöhemmin – ellei ole jo valinnut – jäsenekseen henkilön, joka ei määrittele itseään sen paremmin mieheksi kuin naiseksikaan, ja tällöin emme enää voi puhutella jäseniä ”herroiksi” ja ”rouviksi”. Hallitus katsoi näin olleen parhaaksi modernisoida käytäntöä ja käyttää sukupuolineutraaleja puhuttelusanoja niin kokouksissa kuin jäsenkirjeissä, pöytäkirjoissa ja Sphinx-vuosikirjassa. Tiedeseuran kokouksissa

puheenjohtaja ja sihteeri puhuttelevat jatkossa jäseniä etu- ja sukunimillä ilman titteleitä. Myös kirjeissä ja pöytäkirjoissa sekä Sphinxissä käytetään vain etu- ja sukunimiä. Tarvittaessa voidaan lisätä ”jäsen”-määrite. Päätös tehtiin hallituksen kokouksessa 17.1.2022, ja se tuli voimaan saman tien. Uusia titteleitä käytettiin jo samana päivänä pidetyssä sääntömääräisessä kokouksessa. Päätöksestä ei kuitenkaan tiedotettu. Ne harvat, jotka uuden käytännön ovat huomanneet, ovat antaneet erittäin myönteistä palautetta.

Symposiumit ja muut tapahtumat

Elokuussa 2021 tuli kuluneeksi 300 vuotta Uudenkaupungin rauhan solmimisesta. Tiedeseura osallistui vuoden 2019 tapaan Rauhan Symposiumin järjestämiseen kulttuurikeskus Crusellissa Uudessakaupungissa 11.–14.8.2021. Tällä kertaa Tiedeseura vastasi yhden kokonaisen päivän ohjelmasta nelipäiväisessä symposiumissa. Charlotta Wolffin kokoama ohjelma jakautui kolmeen teemaan: tulevaisuuden Itämeri, väestönkehitys Suomessa ja maailmalla sekä valhe ja totuus medioissa ja politiikassa. Tiedeseuran jäsenet Eeva Furman, Hannu Koskinen, Wolfgang Lutz ja Gunilla Widén pitivät esitelmiä. Muita luennoitsijoita olivat Anna Rotkirch Väestöliitosta sekä Anna Törnroos-Remes ja Kim Strandberg Åbo Akademista. Tiedeseuran ohjelman moderaattorina toimi toimittaja Jussi-Pekka Rantanen.

Tiedeseuran jäsenet Laura Kolbe, Nils Erik Villstrand ja Charlotta Wolff osallistuivat symposiumin muun ohjelman järjestämiseen.

Symposium oli suuri yleisömenestys.

Yhteiskuntatieteellisen osaston symposium ”Nordiska perspektiv på självstyrelse: Åland Grönland och Färöarna” oli alun perin tarkoitettu järjestää toukokuussa 2020. Koronapandemian vuoksi se siirrettiin ensin maaliskuulle 2021, ja sen järjestäminen onnistui lopulta 25.8.2021 Hanasaaren ruotsalais-suomalaisessa kulttuurikeskuksessa. Koronarajoitusten vuoksi paikalla olevien osallistujien määrää oli rajoitettu, joten koko symposium oli nähtävissä myös suoratoistona. Tapahtuman videotallenne on saatavilla Tiedeseuran YouTube-kanavalla.

Ohjelmakomitean puheenjohtaja oli Jan Sundberg. Symposiumissa puhuivat oikeusministeri Anna-Maja Henriksson, Hanasaaren kulttuurikeskuksen johtokunnan puheenjohtaja Kimmo Sasi, lainsäädäntöneuvos Janina Groop-Bondestam, professorit Jan Sundberg (Suomen Tiedeseura) ja Stefan Sjöblom (Helsingin yliopisto), apulaisprofessori Hallbera West (Färsaarten yliopisto), lehtori Maria Ackrén (Grönlannin yliopisto) ja Ida Jansson (Lundin yliopisto). Seminaarissa keskustelua johti dosentti Pär Olausson Mittuniversitetistä. Päätöskeskusteluun osallistui Ahvenanmaan maakunnan maaneuvos Veronica Thörnroos.

Tiedeseura osallistui aiempien vuosien tapaan suuren Nobel-keskustelun järjestämiseen 14. lokakuuta 2021 Sanomatalon Mediatorilla. Keskustelu lähetettiin suoratoistona, ja sen videotallenne on saatavana Helsingin Sanomien verkkosivuilla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Suomen Akatemia ja Tieteellisten seurain valtuuskunta ovat julistaneet vuoden 2021 tutkitun tiedon teemavuodeksi. Kaikki edellä mainitut symposiumit ja tapahtumat ovat sisältyneet teemavuoden ohjelmaan. Tiedeseura oli lisäksi mukana järjestämässä Lapin yliopiston tiedepäiviä 30.9.–1.10.2021. Tämäkin tapahtuma oli osa tutkitun tiedon teemavuotta.

Uudet toimitilat

Tiedeseura osti vuonna 2021 osoitteessa Fabianinkatu 4 B 10 sijaitsevan huoneiston kiinteistöosaakeyhtiö Siriukselta. Se on osoitteessa Pohjoinen Makasiinikatu 7 A 6 sijaitsevan kanslian naapurihuoneisto. Kaupan jälkeen Tiedeseura omistaa Siriuksen koko neljännen kerroksen. Suuri osa uudesta huoneistosta annetaan vuokralle, mutta Tiedeseura on sisustanut yhden suuren huoneen kokoushuoneeksi omaan käyttöön. Huoneistojen väliin on tehty uusi ovi, joten kokoushuoneesta on nyt yhteys kansliaan. Tiedeseura on antanut yhtä kanslian huonetta vuokranneelle lakitoimistolle uudet tilat toisesta Siriuksessa sijaitsevasta huoneistostaan ja saanut näin käyttöönsä isommat konttoritilat.

Uusi kokoushuone on varustettu nykyaikaisella tekniikalla, joka helpottaa hybridikokousten järjestämistä. Tilassa voidaan järjestää myös symposiumeja enintään 50 osallistujalle. Tiedeseuran jäsenet voivat käyttää kokoushuonetta maksutta.

Kokousohjelma

Pandemian vuoksi Säätytalolla on voitu järjestää vain kolme sääntömääräistä kokousta: marraskuun 2021 kokous, maaliskuun 2022 kokous ja vuosikokous 29.4.2022. Muut kokoukset on järjestetty Zoom-verkkoalustan kautta, eli jäsenet ovat voineet osallistua niihin etäyhteydellä. Kaikki esitelmät on lähetetty suoratoistona, ja niiden videotallenteet ovat saatavilla Tiedeseuran verkkosivustolla.

Tärkeä osa kuukausikokouksia ovat aina olleet yhteiset illalliset Pörssiklubilla kokousten jälkeen. Illalliset jäivät pandemian vuoksi pois, mutta etäkokouksilla on hyvätkin puolensa. Osallistujamäärä on ollut suurempi kuin fyysisissä kokouksissa. Erityisen ilahduttavaa on se, että monet Tiedeseuran ulkomaisista jäsenistä ovat osallistuneet etäkokouksiin säännöllisesti. Pandemia alkaa olla ohi ja Tiedeseura voi palata normaaleihin kokouksiin, mutta kokousten virallinen osuus on edelleen tarkoitus lähettää suoratoistona ja taltioida. Kokousten suljettuun osuuteen on kuitenkin mahdollista osallistua vain paikan päällä.

Seuraavassa on lyhyt yhteenveto kokousohjelmasta ja tehdyistä päätöksistä. Esitelmät ja muistopuheet on lueteltu erikseen yhteenvedon jälkeen.

17. toukokuuta 2021

Hallitus päätti tukea Maupertuis-ohjelmaa 15 000 eurolla vuonna 2022.

Yleiskokouksessa ilmoitettiin vuoden aikana vapautuvien jäsenpaikkojen määrä: Matemaattis-fysikaalinen osasto 3, Biotieteellinen osasto 6, Humanistinen osasto 2 ja Yhteiskuntatieteellinen osasto 2. Osastot ilmoittivat valintalautakuntien valinnasta (katso kohta Hallitus ja luottamustehtävät).

Suunnittelukokous 23. elokuuta 2021

Koska tieteellisen kirjallisuuden julkaiseminen on olennainen osa Tiedeseuran toimintaa, hallitus on jo useana vuonna pitänyt suunnittelukokouksen yhdessä Tiedeseuran julkaisusarjojen toimittajien kanssa.

Kokouksessa keskusteltiin kokousten ja symposiumien järjestämiseen liittyvistä käytännön asioista pandemian aikana sekä pitkän aikavälin strategisista kysymyksistä. Yksi tärkeä aihe oli se, miten Tiedeseura voisi kehittää sekä sisäistä että ulkoista viestintää. Kokouksessa käsiteltiin pysyvän sihteerin esitystä uudeksi työjärjestykseksi, erityisesti jäsenten valintamenettelyn uudistamisesta. Työryhmä, johon kuuluivat Mats Gyllenberg, Hannu Koskinen ja Dan Lindholm, oli jättänyt esityksen Magnus Ehrnroothin säätiön apurahastrategiasta. Esitys hyväksyttiin.

20. syyskuuta 2021

Hallitus hyväksyi pienin muutoksin esityksen uudeksi työjärjestykseksi ja siirsi asian sääntömääräisen kokouksen päätettäväksi 18. lokakuuta 2021. Hallitus nimesi työryhmän, johon kuuluivat Pauline von Bonsdorff, Erik Bonsdorff, Niklas Bruun (koollekutsuja), Jan Sundberg ja Heikki Tenhu, laatimaan esityksen Tiedeseuran viestintäpolitiikasta. Hannu Koskinen (koollekutsuja), Kari Enqvist ja Päivi Törmä nimitettiin Magnus Ehrnroothin palkinnon palkintolautakunnan jäseniksi. Vuonna 2022 palkinto myönnetään fyysikolle. Hallitus päätti myös viimeistellä luettelon Tiedeseuran kirjaston julkaisuista ja laatia täydellisen luettelon Tiedeseuran kaikista jäsenistä vuodesta 1838 lähtien. Luettelossa on oltava jäsenen nimi, osasto, valintavuosi, syntymäaika ja kuolinaika sekä edesmenneen jäsenen muistopuhe.

18. lokakuuta 2021

Hallitus vahvisti Tiedeseuran palkintosummat vuodelle 2022. Maupertuis-ohjelmaa päätettiin tukea 15 000 eurolla. Hallitus päätti luovuttaa Svenska tekniska vetenskapsakademiens i Finlandille hopeamitalin 12. marraskuuta 2021 järjestettävien akatemian 100-vuotisjuhlallisuuksien yhteydessä.

Sääntömääräinen kokous hyväksyi uuden työjärjestyksen.

15. marraskuuta 2021

Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhälletin (KVVS) kanssa Göteborgissa 14.–15. lokakuuta 2019 pidetyn yhteisen symposiumin yhteydessä päätettiin, että seuraava symposium järjestetään Helsingissä syksyllä 2022. Hallitus päätti ehdottaa KVVS:lle, että symposiumin teemana olisi ”Vetenskapen i demokratins tjänst” ja että symposiumin suunnittelu aloitettaisiin.

Sääntömääräinen kokous käsitteli valintalautakuntien ehdotuksia uusista jäsenistä.

Valintalautakunnat eivät olleet muuttaneet ehdotuksiaan neuvoa-antavan äänestyksen perusteella. Kokous hyväksyi valintalautakuntien ehdotukset ja siirsi asian päätettäväksi lopullisesti 20. joulukuuta 2021 järjestettävässä kokouksessa.

Kokouksen jälkeen 49 jäsentä ja kanslian sihteeri nauttivat illallisen Pörssiklubilla illan esitelmien pitäjien seurassa.

20. joulukuuta 2021

Hallitus päätti ehdottaa Magnus Ehrnroothin säätiön hallitukselle, että säätiö tekisi Helsingin yliopistolle lahjoituksen, jotta yliopisto voisi perustaa tekoälyn ruotsinkielisen professuurin. Tiedeseuran viestintäpolitiikka hyväksyttiin. Hallintokunnan esityksestä vuoden 2022 toiminta-avustukseksi vahvistettiin 0,6 % omaisuuden markkina-arvosta vuodenvaihteessa. Hallitus päätti myös, että Tiedeseura voi jakaa palkintoja ja apurahoja hieman yli 600 000 euron arvosta. Jokainen osasto saa 2 000 euron määrärahan vuonna 2022 toimintansa aktivoimiseen.

Yleiskokouksessa uusien jäsenten valinta ratkaistiin suljetulla sähköisellä äänestyksellä. Valituksi tulemiseen vaadittiin 2/3 annetuista äänistä. Kaikki ehdokkaat tulivat valituiksi.

Tiedeseura valitsi seuraavat varsinaiset jäsenet:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: professori Minna Palmroth (Helsingin yliopisto), apulaisprofessori Indre Zliobaite (Helsingin yliopisto), professori Monika Österberg (Aalto-yliopisto).

Biotieteellinen osasto: professori Sarah Butcher (Helsingin yliopisto), professori Ulrika Candolin (Helsingin yliopisto), akatemiaprofessori Eero Castrén (Helsingin yliopisto), professori Mikael Fogelholm (Helsingin yliopisto), professori Miska Luoto (Helsingin yliopisto), professori Jouko Rikkinen (Helsingin yliopisto).

Humanistinen osasto: dosentti Ruth Illman (Donner-instituutti).

Yhteiskuntatieteellinen osasto: professori Eeva Heiskanen (Helsingin yliopisto), professori Erika Löfström (Helsingin yliopisto).

Ulkomaalaisiksi jäseniksi kutsuttiin seuraavat henkilöt:

Biotieteellinen osasto: professori Antonio Bascones-Martinez (Complutense University, Madrid).

Humanistinen osasto: Hans Walter Gabler (Ludwig-Maximilians-Universität, München).

17. tammikuuta 2022

Tiedeseuran ulkomaalainen jäsen Dmitry Murzin on jo pitkään asunut pysyvästi Suomessa ja on nykyisin myös Suomen kansalainen. Hallitus päätti ehdottaa yleiskokoukselle, että Dmitry Murzinin jäsenyys muutettaisiin ulkomaisesta jäsenestä varsinaiseksi jäseneksi.

Hallitus päätti pysyvän sihteerin esityksestä luopua välittömästi vanhasta perinteestä kutsua jäseniä ”herroiksi” ja ”rouviksi”. Jatkossa puheenjohtaja ja sihteeri puhuttelevat jäseniä kokouksissa etu- ja sukunimillä ilman titteleitä. Myös kirjeissä ja pöytäkirjoissa sekä Sphinxissä käytetään vain etu- ja sukunimiä. Tarvittaessa voidaan lisätä ”jäsen”-määrite.

Yleiskokouksessa ilmoitettiin, että osastot olivat valinneet apurahatoimikunnat. Kokouksessa päätettiin, että professori Theodor Homénin palkinto myönnetään vuonna 2023 fysiikasta ja sen jälkeen vuorovuosin isänmaan historian tutkimuksesta ja fysiikasta.

21. helmikuuta 2022

Hallitus päätti esittää Magnus Ehrnroothin säätiön hallitukselle, että säätiö jakaisi vuonna 2022 palkintoja, apurahoja ja avustuksia sekä tekisi lahjoituksen yhteissummaltaan 2 300 480 eurosta. Summaan sisältyy 400 000 euron lahjoitus Helsingin yliopistolle, jotta yliopisto voi perustaa tekoälyn ruotsinkielisen professuurin. Hallitus päätti myös ehdotuksestaan tämänvuotiseksi Magnus Ehrnroothin säätiön fysiikan palkinnon saajaksi.

Hallitus päätti rahoittaa kahtatoista Maupertuis-ohjelmaan sisältyvää liikkuvuushanketta, kutakin 1 200 eurolla.

Yleiskokous hyväksyi Dmitry Murzinin jäsenyyden muuttamisen ulkomaisesta jäsenestä varsinaiseksi jäseneksi. Kokouksessa ilmoitettiin osastojen valinnoista opettajapalkintolautakunnan edustajiksi, vaalivalmistelulautakunnan ei-itseoikeutetuiksi jäseniksi ja palkintonimitystoimikuntien jäseniksi.

3. maaliskuuta 2022 (sähköpostikokous)

Hallitus päätti julistaa apurahoja ukrainalaisten tutkijoiden haettaviksi Suomessa.

21. maaliskuuta 2022

Hallitus hyväksyi ja allekirjoitti vuoden 2021 tilinpäätöksen. Varainhoitaja esitteli vuoden 2022 menoarvion, ja hallitus päätti ehdottaa vuosikokoukselle, että menoarvio hyväksytään. Hallitus päätti Tiedeseuran palkintojen ja apurahojen myöntämisestä palkintolautakuntien ja apurahatoimikuntien ehdotuksen mukaisesti.

Suomalainen Tiedeakatemia on vetäytynyt Maupertuis-yhteistyöstä. Poisjäännin kompensoimiseksi hallitus päätti, että Tiedeseura osallistuu Maupertuis-ohjelmaan seuraavina kolmena vuonna enintään 20 000 euron vuotuisella avustuksella, kuitenkin niin, ettei Tiedeseuran avustus ole ranskalaisrahoittajien avustusta suurempi.

Hallitus päätti myöntää kahdeksan 12 240 euron apurahaa akuutissa hädässä oleville Ukrainan kansalaisille Suomessa tehtävää tutkimustyötä varten. Samalla hallitus päätti varata 150 000 euroa Ukraina-apurahoihin ja valtuutti puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, varainhoitajan ja pysyvän sihteerin päättämään yhdessä apurahojen myöntämisestä.

Symposium ”*Vetenskapen i demokratins tjänst*” järjestetään yhdessä göteborgilaisen Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhälletin kanssa Hanasaaren kulttuurikeskuksessa 9.–10. marraskuuta 2022. Perustettiin ohjelmatoimikunta, johon kuuluvat Jan Sundberg (puheenjohtaja), Niklas Bruun ja Mats Gyllenberg.

Hallitus nimesi ehdokkaan Nuorten Tiedeakatemiaan.

Yleiskokouksessa uudet jäsenet Ulrika Candolin, Eero Castrén, Ruth Illman, Miska Luoto, Erika Löfström, Minna Palmroth, Jouko Rikkinen, Indre Zliobaite ja Monika Österberg vastaanottivat jäsendiplominsa. Uudet ulkomaiset jäsenet Antonio Bascones-Martinez ja Hans Walter Gabler seurasivat seremoniaa etäyhteydellä. Sarah Butcher, Mikael Fogelholm ja Eva Heiskanen olivat estyneet osallistumasta. Uudet jäsenet saivat myös näköispainoksen Suomen Tiedeseuran alkuperäisistä säännöistä vuodelta 1838, sfinksikuvioidun solmion tai huivin, Tiedeseuran rintaneulan ja Tiedeseuran esitteen. Arttu Sipilä esitti herra Tarastin säveltämän Tiedeseuran fanfaarin ”*Fanfare, quasi improvisando*”.

Magnus Ehrnroothin säätiön vuosi- tai puolivuotisapurahan saaneet saivat diplomin säätiön puheenjohtaja Mikael Swanljungilta. Tätä seurasi samppanjatarjoilu, jolla toivotettiin tervetulleiksi uudet jäsenet ja juhlistettiin Magnus Ehrnroothin säätiön apurahan saaneita.

Kokouksen jälkeen 58 jäsentä nautti illallisen Pörssiklubilla esitelmien pitäjien ja uusien jäsenten seurassa.

Sääntömääräinen vuosikokous 29. huhtikuuta 2022 Säätösalilla

Pysyvä sihteeri esitteli toimintakertomuksensa ajalta 30. kesäkuuta 2021–29. huhtikuuta 2022. Varainhoitaja esitteli vuoden 2021 varainhoitokertomuksen ja vuoden 2022 menoarvioehdotuksen. Kokous hyväksyi menoarvion. Hallitukselle myönnettiin vastuuvapaus.

Tiedeseuran puheenjohtajaksi vuosikokoukseen 2023 asti valittiin Hannu Koskinen ja varapuheenjohtajaksi Jan Sundberg. Uusien sääntöjen mukaan Tiedeseuran puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimivat myös seuran hallituksen puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana.

Kokouksessa vahvistettiin osastojen valitsevat hallituksen jäsenet toimintavuodelle 2021–2022 sekä osastoja edustavat varajäsenet seuraavasti (suluissa varajäsenet):

matemaattis-fysikaalinen osasto: Heikki Tenhu (Minna Palmroth),
biotieteellinen osasto: Erik Bonsdorff (Dan Lindholm),
humanistinen osasto: Pauline von Bonsdorff (Jussi Pakkasvirta),
yhteiskuntatieteellinen osasto: John Sumelius (Mikael Collan).

Charlotta Wolff valittiin hallituksen niin kutsutuksi yhdeksänneksi jäseneksi vuosikokoukseen 2023 asti.

Christer Grönroos ja Eva Österbacka valittiin uudelleen Tiedeseuran edustajiksi ja kauppatieteiden maisteri Patrik Lerche sekä kamarineuvos Henry Wiklund ulkopuolisiksi asiantuntijoiksi hallintokuntaan.

Tiedeseuran tilintarkastajaksi valittiin Robert Söderlund, KHT (varalla Ernst & Young AB). Toiminnantarkastajana jatkaa Rune Stenbacka, varalla Christer Carlsson.

Säätytalolla pidetyn vuosikokouksen jälkeen jäsenet siirtyivät juhla-aterialle Vanhalle ylioppilastalolle yhdessä seuralaistensa sekä muutoin kutsuttujen vieraiden kanssa. Ennen illallista puheenjohtaja ja pysyvä sihteeri jakoivat Tiedeseuran palkinnot. Bengt Nyholm, joka on toiminut Tiedeseuran tilintarkastajana vuodesta 2011 lähtien ja jättää nyt tehtävänsä, vastaanotti Tiedeseuran pronssimitalin. Juhlaesitelmän piti Markku Suksi. Loisto-jousikvartetti viihdytti vieraita Mozartin, Mancinin ja Monnot'n musiikilla.

Tiedeseuran kokouksissa toimintavuonna pidetyt esitelmät

Maanantai 17.5.2021 (etäkokous)

Elina Ikonen: ”Rasvatutkimusta solutasolla”

Camilla Lindholm: ”Kan man ge anvisningar för kommunikation”

Maanantai 20.9.2021 (etäkokous)

Kai Mikkonen: ”Terroristiroomaani ja sympatian rakenne”

Janne Saarikivi: ”Suomen kielen euraasialainen ja eurooppalainen tausta. Uusia tulkintoja uralilaisten kielten alkuperästä”

Peter Söderlund: ”Personval och dess konsekvenser”

Maanantai 18.10.2021 (etäkokous)

Johanna Mappes: ”150 vuotta Alfred Russel Wallacen tutkimuksista: vieläkö eläinten värit voivat opettaa meille uutta luonnonvalinnasta?”

Charlotta Wolff: ”Digital källkritik och upplysta nätverk: det filosofiska Europa i greve G. Ph. Creutz umgängekrets, 1774–1783”

Maanantai 15.11.2021 Säätytalo

Maria Lähteenmäki: ”New coastal history: uusia tulokulmia ympäristöhistoriaan”

Matti Miestamo: ”Kielten kompleksisuuden tutkimuksesta”

Maanantai 20.12.2021 (etäkokous)

Sirpa Wrede: ”Intersektioner av hög ålder, invandrarskap och social missgynnsamhet”

Maanantai 17.1.2022 (etäkokous)

Martin Gustafsson: ”Pausens betydelse för mänskligt handlande”

Elina Pirjatanniemi: ”Mångvetenskaplig flyktingjuridik – kan rättsvetaren dra nytta av kvantitativ forskningsdesign?”

Maanantai 21.2.2022 (etäkokous)

Kirsi Jahnukainen: ”Syöpään sairastuneen lapsen hedelmällisyyttä voidaan säilyttää”

Altti Kuusamo: ”Tunnistamisen mysteeri. Kuvallisen semiotiikan ongelmia”

Maanantai 21.3.2022 Säätytalo

Sara Heinämaa: ”Science as Vocation and Values of Love: A Phenomenological-Philosophical Explication”

Vuosijuhla perjantai 29.4.2022, Vanha ylioppilastalo

Markku Sukki: ”Digitalisering av myndighetsverksamhet genom automatiserat beslutsfattande och AI: bakgrund, gränsdragningar och regleringsförsök”

Tiedeseuran kokouksissa toimintavuonna pidetyt muistopuheet

Maanantai 15.11.2021 Säätytalo

Kai Simons: Professori Christian Ehnholmin muistopuhe

Carl G. Gahmberg: Akateemikko Albert de la Chapellen muistopuhe

Maanantai 21.3.2022 Säätytalo

Juhani Härmä: Professori Timo Riihon muistopuhe

Pauliina Remes: Professori Lilli Alasen muistopuhe

Julkaisutoiminta

Tieteellisen kirjallisuuden julkaiseminen on tärkeä osa Suomen Tiedeseuran toimintaa. Useimmat kirjat julkaistaan jossakin Tiedeseuran julkaisusarjoista, joista *Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk* on vanhin vielä ilmestyvistä sarjoista. Sarjaa on julkaistu 1850-luvulta lähtien.

1960-luvun alussa Tiedeseuran jäsen ja Helsingin yliopiston silloinen kansleri Edwin Linkomies esitteli ideaansa monografiasarjasta, joka käsittelee Suomen tieteen ja oppimisen historiaa Keisarillisen Aleksanterin-Yliopiston aikana 1828–1918. Tiedeseura tarttui haasteeseen ja ilmoitti 29.4.1963 pidetyssä 125-vuotisjuhlassa tasavallan presidentti Urho Kekkosen läsnä ollessa, että

tällainen sarja julkaistaisiin 27 niteenä. Julkaisusarjan ensimmäinen toimittaja oli Georg Henrik von Wright ja ensimmäinen numero eli nro 8. *The History of Botany in Finland 1828–1918*, tekijöinä Runar Collander ja Yrjö Ilvessalo, ilmestyi vuonna 1965. Nyt 59 vuotta myöhemmin meillä on ilo kertoa, että sarja on saatu viimeinkin päätökseen – Juha Mannisen, Juhani Ihanuksen, Marja Jalavan ja Ilkka Niiniluodon kirjoittama, filosofian ja psykologian historiaa käsittelevä viimeinen numero julkaistiin syksyllä 2021 Kalevi Rikkisen toimittamana. Kirjan julkistamistilaisuus järjestettiin Filosofiklubin kokouksessa 27. lokakuuta 2021.

Tiedeseura on jo käynnistänyt uuden kirjahankkeen, joka tällä kertaa käsittelee itsenäisen Suomen tieteen historiaa. Suomalainen Tiedeakatemia, Svenska Litteratursällskapet i Finland, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Suomen Historiallinen Seura, Kansallisarkisto ja Tieteellisten seurain valtuuskunta ovat ottaneet hankkeen hyvin vastaan, ja se toteutetaan yhteistyössä näiden järjestöjen sekä yhdistysten kanssa.

Tiedeseuran julkaisut tehdään yhdessä sopien Suomalaisen Tiedeakatemian kanssa. Näin ei kuitenkaan toimita Sphinx-vuosikirjan eikä sarjojen ulkopuolisten julkaisujen osalta. Luettelo tilattavista kirjoista julkaistaan vuosittain. Juha Janhunen toimitti *Sphinx*-vuosikirjaa ja Stig-Olof Londen *Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk* -sarjaa, Jan Sundberg *Commentationes Scientiarum Socialium* -sarjaa ja Kalevi Rikkinen *History of Learning and Science in Finland 1828–1918* -sarjaa. Mika Kajava toimitti sarjaa *Commentationes Humanarum Litterarum*.

Vuoden 2021 painokustannukset toimitus-, jakelu- ja palkkiokuluineen olivat 89 773,08 euroa, ja myyntituloja saatiin 14 088,02 euroa. Tiedeseuran julkaisutoimintaan myönnetty valtionapu oli suuruudeltaan 39 000 euroa vuonna 2021 ja 42 000 euroa vuonna 2022.

Toimintavuoden 2021–2022 aikana Tiedeseura julkaisi kahdeksan teosta, yhteensä 2 283 sivua:

Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk (toim. Stig-Olof Londen):

219 Markus Ahlskog: Katsaus Suomen varhaiseen atomihistoriaan. 2022. 266 sivua.

218 H.K. Riikonen: Suomesta ja maailmalta. Yrjö Niiniluoto ja hänen kirjallinen tuotantonsa. 2021. 329 sivua.

Commentationes Humanarum Litterarum (toim. Mika Kajava):

141 Heikki Solin: Da Rodolfo Pio ai Farnese. Storia di due collezioni epigrafiche urbane. 2021. 432 sivua.

140 Ilkka Kuivalainen: The Portrayal of Pompeian Bacchus. 2021. 285 sivua.

Commentationes Scientiarum Socialium (toim. Jan Sundberg)

81 Kristiina Silvan: Legacies of the Komsomol. Afterlife of the Leninist Communist Youth League and Contemporary State - Affiliated Youth Activism in Post-Soviet Russia and Belarus. 2022. 115 sivua.

80 Veera Laine: Nationalism as an Argument in Contemporary Russia. Four Perspectives on Language in Action. 2021. 177 sivua.

The History of Learning and Science in Finland 1828–1918 (toim. Kalevi Rikkinen)

Juha Manninen, Juhani Ihanus, Marja Jalava, Ilkka Niiniluoto: *A History of Philosophy and Psychology in Finland, 1809-1917*. 2021. 424 sivua.

Sphinx (toim. Juha Janhunen):
Årsbok – Vuosikirja – Yearbook 2020–2021, 255 sivua.

Kaikki uudet kirjat julkaistaan myös digitaalisessa muodossa, ja ne ovat vapaasti saatavilla osoitteessa <https://edition.fi/societasscientiarum/>.

Palkinnot ja apurahat

Suomen Tiedeseuran tarkoituksena on edistää tieteellistä tutkimusta muun muassa myöntämällä palkintoja ja tutkimusapurahoja. Palkinnot jaettiin Tiedeseuran vuosijuhlissa 29. huhtikuuta Vanhalla ylioppilastalolla.

Professori E.J. Nyströmin palkinto myönnetään tieteellisistä ansioista, ja se jaetaan vuorovuosin Tiedeseuran neljälle osastolle. Tänä vuonna palkinto (30 000 euroa) myönnettiin jäsen Janne Saarikivelle.

Professori Theodor Homénin fysiikan palkinto (20 000 euroa) meni tänä vuonna professori Mika Sillanpäälle (Aalto-yliopisto) ja isänmaan historian tutkimuksen palkinto (20 000 euroa) professori Petri Karoselle (Jyväskylän yliopisto).

Magnus Ehrnroothin säätiön palkinto myönnetään vuorovuosin matematiikan, kemian ja fysiikan tutkijoille. Vuonna 2022 palkinnon (20 000 euroa) sai teoreettisen fysiikan professori Aleksi Vuorinen (Helsingin yliopisto).

FT Mikael Björnbergin muistorahaston stipendi ”arvostetulle teoreettisen fysiikan ja sen lähialojen tutkijalle” myönnettiin FM Jani Penttalalle (Jyväskylän yliopisto). Stipendin suuruus on 10 000 euroa.

Tiedeseura myöntää vuosittain kolme palkintoa opettajille, joiden opiskelijat ovat jatkaneet menestyksekkäästi yliopisto-opintoja samassa aineessa. Ehdokkaita palkinnon saajaksi voivat nimetä yksityishenkilöt, oppilaitokset ja muut organisaatiot. Ilahduttavasti myös lukio-opiskelijat ovat tänä vuonna nimenneet opettajiaan. Opettajan henkilökohtainen palkintosumma on 5 000 euroa ja koulu palkitaan 2 000 eurolla. Aineet vaihtuvat vuosittain. Tänä vuonna palkinnon saivat Anna-Stina Lindholm (äidinkielen, filosofian ja elämäntutkimustiedon opettaja Gymnasiet Lärkanista Helsingistä), Paula Perkkalainen (kemian lehtori Kaurialan lukioista Hämeenlinnasta) ja Laura Vuorela (historian ja yhteiskuntaopin lehtori Helsingin Medialukiosta).

Vuonna 2022 Tiedeseura jakoi omista varoistaan 55 apurahaa ja tutkimusavustusta, joiden yhteisarvo oli 636 093 euroa. Summa on lähes puolitoista kertaa suurempi kuin viime vuonna, kaksi kertaa suurempi kuin vuonna 2020 ja lähes kolme kertaa suurempi kuin vuonna 2019. Tämä johtuu osittain siitä, että hallitus päätti vuonna 2019 lisätä merkittävästi apurahojen jakamista tulevina vuosina, toisaalta taas siitä, että ylimääräisiä apurahoja on myönnetty ukrainalaisille tutkijoille,

jotka Venäjän hyökkäyksen vuoksi ovat joutuneet lähtemään kotimaastaan tai eivät ole voineet palata sinne. Lisäyksen on mahdollistanut osakemarkkinoiden suotuisa kehitys.

Apurahat jakautuivat seuraavasti tänä ja viime vuonna:

	2022	2021
Matemaattis-fysikaalinen osasto:	6 kpl 30 008 euroa	2 kpl 12 220 euroa
Biotieteellinen osasto:	15 kpl 251 912 euroa	13 kpl 244 690 euroa
Humanistinen osasto:	16 kpl 183 320 euroa	15 kpl 149 141 euroa
Yhteiskuntatieteellinen osasto:	4 kpl 17 910 euroa	3 kpl 21 419 euroa
Sohlbergin säätiö:	2 kpl 10 143 euroa	3 kpl 13 200 euroa
Ukraina-apurahat:	12 kpl 142 800 euroa	
Yhteensä	55 kpl 636 093 euroa	36 kpl 440 670 euroa

Maupertuis-ohjelma on Ranskan valtion (Suomen Ranskan instituutti, Ranskan Helsingin-suurlähetystö ja Ranskan korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatioministeriö) ja Suomen Tiedeseuran, Magnus Ehrnroothin säätiön ja Suomalaisen Tiedeakatemian yhteishanke. Sen kautta myönnetään apurahoja ja avustuksia Suomen ja Ranskan väliseen tutkijavaihtoon sekä näissä maissa järjestettyihin konferensseihin ja symposiumeihin osallistumiseen. Lisäksi avustuksia myönnetään cotutelle-tohtorikoulutettaville. Cotutelle tarkoittaa, että tohtorikoulutettava on kirjoilla sekä ranskalaisessa että suomalaisessa yliopistossa ja suorittaa tohtorintutkinnon molemmissa. Vuonna 2022 avustuksia myönnettiin 25 henkilölle,

1 200 euroa kullekin, ja kolme 6 000 euron avustusta konferensseja varten. 48 000 euron yhteissummasta Tiedeseuran osuus oli 14 400 euroa, Tiedeakatemian 9 600 euroa ja ranskalaisten rahoittajien

24 000 euroa. Lisäksi Magnus Ehrnroothin säätiö rahoitti neljää cotutelle-tohtorikoulutettavaa.

Suomen Tiedeseura tekee tiivistä yhteistyötä Magnus Ehrnroothin säätiön kanssa. Säätiön sääntöjen mukaan Tiedeseuran hallituksen on tehtävä vuosittain säätiön hallitukselle esitys apurahojen jakamisesta. Hallitus on toimintavuonna laatinut Magnus Ehrnroothin säätiön apurahoja ja keskeisiä panostuksia koskevan strategian. Uudessa strategiassa painottuu se, että apurahojen jakautumisen säätiön tukemien tieteenalojen kesken ratkaisee hakemusten laatu eikä esimerkiksi hakupaine. Väitöskirja- ja postdoc-tutkijoille myönnetään pääsääntöisesti tukea koko siltä ajalta, jota työn loppuunsaattaminen edellyttää. Siten väitöskirjatutkijoille voidaan myöntää apurahaa jopa neljäksi vuodeksi ja tutkijatohtoreille kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi. Tämä on muutos ja parannus aiempaan käytäntöön verrattuna, jonka mukaan apurahoja myönnettiin vuodeksi kerrallaan.

Vuonna 2022 Magnus Ehrnroothin säätiö jakoi apurahoja, tukia, lahjoituksia ja palkintoja hieman yli 2,3 miljoonan euron arvosta. Noin 1,9 miljoonaa euroa myönnettiin tähtitieteen, matematiikan, fysiikan ja kemian tutkimukseen, mukaan lukien lääketieteellinen kemia. Tähän summaan sisältyy neljän cotutelle-tohtorikoulutettavan rahoitus. Lisäksi säätiö lahjoitti Tiedeseuran hallituksen ehdotuksesta 400 000 euroa Helsingin yliopistolle, jotta yliopisto voi perustaa tekoälyn ruotsinkielisen professuurin.

Tiedeseura tekee tiivistä yhteistyötä Ruth ja Nils-Erik Stenbäckin säätiön kanssa, joka myöntää matematiikan, fysiikan ja kemian tutkija-apurahoja suomalaisille ja ruotsalaisille nuorille tutkijoille. Seuran pysyvä sihteeri on jäsenenä säätiön hallituksessa ja puheenjohtajana

asiantuntijalautakunnassa, joka tekee säätiölle ehdotuksen apurahojen myöntämisestä. Muut asiantuntijalautakunnan jäsenet ovat Tiedeseuran ja Ruotsin kuninkaallisen tiedeakatemian edustajia. Vuonna 2022 seuraavat kuusi tutkijaa saivat yhteensä 170 000 euroa apurahoja: Daniel Ahlberg (matematiikka, Tukholman yliopisto), Michael Busch (kemia, Aalto-yliopisto), Jan Deska (kemia, Helsingin yliopisto), Lotta Happonen (kemia, Lundin yliopisto), Daniel Strand (kemia, Lundin yliopisto) ja Jussi Väliviita (kosmologia, Helsingin yliopisto). Säätiö lahjoitti myös 100 000 euroa Helsingin yliopistolle edellä mainittua tekoälyn ruotsinkielistä professuuria varten.

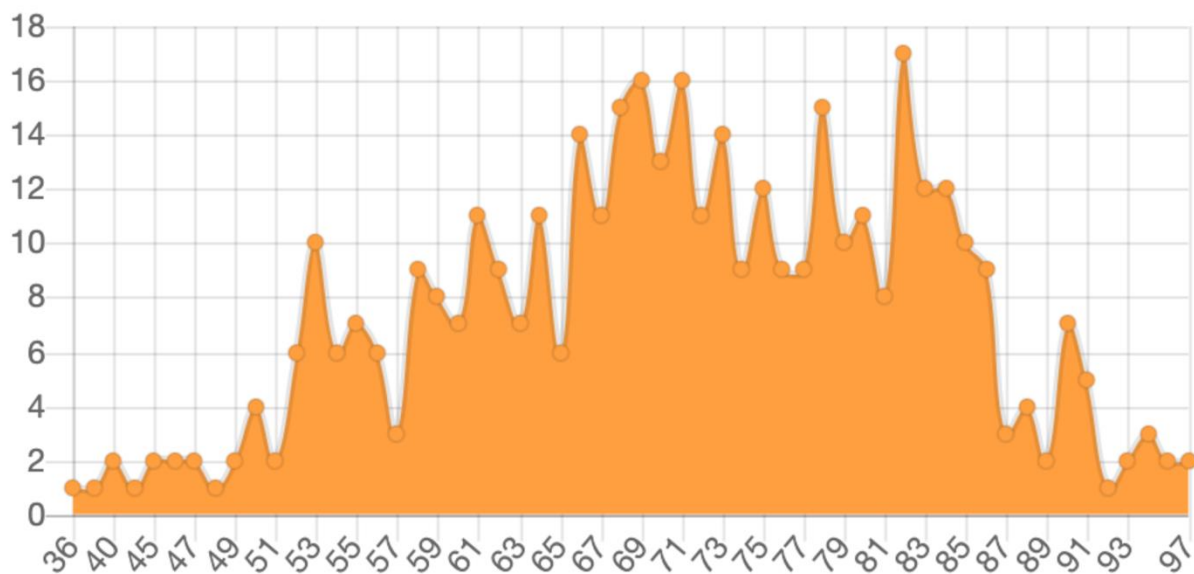
Jäsenet

Tiedeseuralla oli toimintavuoden päättyessä yhteensä 409 jäsentä. Heistä 285 oli varsinaisia jäseniä ja 116 ulkomaisia jäseniä. Tiedeseuralla on myös kuusi kotimaista ja kaksi ulkomaista kunniajäsentä.

Nostin toimintavuoden 2018–2019 toimintakertomuksessa esille Tiedeseuran jäsenistön vinoutuneen ikä- ja sukupuolijakauman. Tiedeseuralla oli neljä vuotta sitten vain yhdeksän alle 50-vuotiasta jäsentä ja vain 55 naisjäsentä. Voin tyytyväisenä todeta, että jäsenet ovat ottaneet tämän huomioon uusia jäseniä koskevissa ehdotuksissaan. Alle 50-vuotiaiden jäsenten lukumäärä on yli kaksinkertaistunut ja naisjäsenten osuus noussut kolmanneksen. Eri osastojen ikä- ja sukupuolijakauma käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Osasto	Varsinaiset jäsenet					Ulkomaiset jäsenet	Kunniajäsenet	Yhteensä
	Yli 67 v.	50–66 v.	Alle 50 v.	Yhteensä	Naisia			
Mat.fys.	37	26	5	68	12	30	3	101
Biotiet.	50	26	4	80	18	27	0	107
Hum.	40	23	6	69	24	37	3	109
Yhteisk.	38	25	5	68	19	22	2	92
Yhteensä	165	100	20	285	73	116	8	409

Kaikkien jäsenten keski-ikä on 71 vuotta. Ikäjakauma käy ilmi seuraavasta kaaviosta.

Toimintavuoden aikana kuoli viisi varsinaista jäsentä ja yksi ulkomainen jäsen.

Professori Timo Riiho syntyi 17. lokakuuta 1950 ja kuoli 12. kesäkuuta 2021. Hän toimi iberoromaanisten kielten professorina Helsingin yliopistossa vuodesta 1983 lähtien eläkkeelle jäämiseensä asti. Riiho valittiin Tiedeseuran jäseneksi vuonna 2010.

Anja Kervanto Nevanlinna syntyi 23. syyskuuta 1949 ja kuoli 12. syyskuuta 2021. Hän oli kaupunkihistorian ja -arkkitehtuurin dosentti Helsingin yliopistossa. Hän oli Tiedeseuran jäsen vuodesta 2012.

Professori Lilli Alanen kuoli 22. lokakuuta 2021 kahdeksankymmenen vuoden iässä. Hän oli syntynyt 16. lokakuuta 1941. Alanen kutsuttiin Uppsalan yliopiston professoriksi vuonna 1997 ensimmäisenä naispuolisena filosofian professorina. Hänet valittiin Tiedeseuran jäseneksi vuonna 2000.

Torsten Edgren toimi vuosina 1972–1999 Museovirastossa, ensin tutkimusosaston johtajana ja myöhemmin arkeologian osaston johtajana. Hän oli syntynyt 18. toukokuuta 1934 ja kuoli 29. marraskuuta 2021. Edgren valittiin Tiedeseuran jäseneksi vuonna 1982.

Marketta Sundman aloitti akateemisen uransa Turun yliopistossa ja nimitettiin pohjoismaisen filologian professoriksi Turun yliopistoon vuonna 1998. Hän oli syntynyt 12. maaliskuuta 1949 ja kuoli 21. huhtikuuta 2022. Sundman valittiin Tiedeseuran jäseneksi vuonna 2003.

Olof Beckman oli kiinteän olomuodon fysiikan professori Uppsalan yliopistossa vuosina 1968–1987. Hän oli syntynyt 18. marraskuuta 1922 ja kuoli 23. lokakuuta 2021. Beckman kutsuttiin Tiedeseuran jäseneksi vuonna 1985.

Hallituksen näkemyksen mukaan muistopuheita ei ole soveliasta pitää etäyhteydellä. Jotkut jäsenet ovat kuolleet jo vuonna 2020, mutta pandemian vuoksi heille ei ole vielä pidetty muistopuheita.

Hallitus ja luottamustehtävät

Tiedeseuran hallituksen kokoonpano toimintavuoden aikana (suluissa varajäsenet):

Puheenjohtaja: Hannu Koskinen

Varapuheenjohtaja: Jan Sundberg

Pysyvä sihteeri: Mats Gyllenberg

Varainhoitaja: Niklas Bruun

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Heikki Tenhu (Paula Eerola)

Biotieteellinen osasto: Erik Bonsdorff (Dan Lindholm)

Humanistinen osasto: Pauline von Bonsdorff (Hanna Snellman)

Yhteiskuntatieteellinen osasto: John Sumelius (Mikael Collan)

Yhdeksäs jäsen: Charlotta Wolff

Toimintavuoden aikana osastojen puheenjohtajina ja varapuheenjohtajina (suluissa) toimivat seuraavat henkilöt:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Antti Kupiainen (Susanne Wiedmer).

Biotieteellinen osasto: Kristina Lindström (Dan Lindholm).

Humanistinen osasto: Pauline von Bonsdorff (Matti Miestamo).

Yhteiskuntatieteellinen osasto: Gunilla Widén (Elianne Riska).

Vaalivalmistelulautakuntaan kuuluivat Mats Gyllenberg (puheenjohtaja), Susanna Fellman, Vineta Fellman, Urpo Nikanne ja Timo Vesala.

Valintalautakuntien kokoonpano oli seuraava:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Antti Kupiainen (puheenjohtaja), Paul Hoyer, Marja-Liisa Riekkola, Tapio Salmi ja Pauline Stenberg.

Biotieteellinen osasto: Kristina Lindström (puheenjohtaja), Vesa Olkkonen, Johanna Mappes ja Lea Sistonen.

Humanistinen osasto: Pauline von Bonsdorff (puheenjohtaja), Sara Heinämaa, Mika Lavento, Janne Saarikivi ja Charlotta Wolff.

Yhteiskuntatieteellinen osasto: Gunilla Widén (puheenjohtaja), Niklas Bruun ja Jan Sundberg.

Hallintokunnan kokoonpano oli toimintavuoden aikana seuraava: varainhoitaja (puheenjohtaja), pysyvä sihteeri, Eva Österbacka ja Christian Grönroos Tiedeseuran puolelta sekä kauppatieteen maisteri Patrik Lerche ja kamarineuvos Henry Wiklund ulkopuolisina edustajina.

Tilintarkastajana toimi Bengt Nyholm, KHT, ja toiminnantarkastajana Rune Stenbacka.

Varatilintarkastajina toimivat Ernst & Young ja Christer Carlsson.

Palkintolautakuntien ja apurahatoimikuntien jäsenet

Toimintavuoden aikana Tiedeseuran palkintolautakuntien ja apurahatoimikuntien kokoonpano oli seuraava:

Professori E.J. Nyströmin palkinto: Juha Janhunen (puheenjohtaja), Mikael Collan, Kari Enqvist, Mikael Fortelius, Auli Hakulinen ja Eero Tarasti.

Professori Theodor Homénin isänmaan historian palkinto: Pauline von Bonsdorff (puheenjohtaja), Henrik Knif, Jan-Ivar Lindén ja Pia Olsson.

Professori Theodor Homénin fysiikan palkinto: Hannu Koskinen (puheenjohtaja), Kai Nordlund ja Päivi Törmä.

FT Mikael Björnbergin muistosäätiön apuraha: Hannu Koskinen ja Kari Enqvist.

Tiedeseuran omia apurahoja myöntävien apurahatoimikuntien kokoonpano

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Gustaf Gripenberg, Juhani Keinonen (koollekutsuja) ja Marja-Liisa Riekkola.

Biotieteellinen osasto: Erik Bonsdorff, Eija Kalso ja Martin Romantschuk (koollekutsuja).

Humanistinen osasto: Arja Karivieri (koollekutsuja), Camilla Lindholm, Kai Mikkonen ja Sami Pihlström.

Yhteiskuntatieteellinen osasto: Carsten Anckar, Elianne Riska (koollekutsuja) ja Lena Sisula-Tulokas.

Sohlbergin valtuuskunta: Carl Ehlers, Mikael Fortelius, Hannu Koskinen, Franciska Sundholm ja John Westerholm.

Magnus Ehrnroothin säätiön apurahatoimikunta: Peter Johansson, Dan Lindholm, Mikael Lindström, Tapio Salmi ja Päivi Törmä.

Ruth ja Nils-Erik Stenbäckin säätiön asiantuntijalautakunta: Mats Gyllenberg (puheenjohtaja), Peter Johansson, Susanner Wiedmer ja professori Johan Håstad (Kuninkaallinen tiedeakatemia).

Tiedeseuraa pyydetään säännöllisesti valitsemaan muiden järjestöjen ja tahojen myöntämien palkintojen saajia. Kukin osasto nimittää tässä tarkoituksessa kolmen vuoden välein palkintonimitystoimikunnan, johon kuuluu 3–5 osaston jäsentä sekä koollekutsuja. Toimikausi on kolme vuotta. Toimikuntien tehtävänä on laatia hallitukselle perusteltu ehdotus kyseisten palkintojen saajista. Toimikunta voi myös antaa Tiedeseuralle suosituksia nimeämättä jättämisestä. Hallitus toimittaa toimikuntien ehdotuksen perusteella nimitykset palkinnon myöntävälle taholle.

Palkintonimitystoimikuntien kokoonpano vuosina 2022–2024 on seuraava:

Matemaattis-fysikaalinen osasto: Hannu Koskinen, Johanna Tamminen ja Susanne Wiedmer.

Biotieteellinen osasto: Mikael Fogelholm, Johanna Mappes ja Seppo Meri.

Humanistinen osasto: Pauline von Bonsdorff, Juhani Härmä ja Jan-Ivar Lindén.

Yhteiskuntatieteellinen osasto: Niklas Bruun, Jan Sundberg ja Gunilla Widén.

Jäsenyydet ulkoisissa organisaatioissa

Suomen Tiedeakatemioiden on Suomen neljän tiedeakatemian yhteistyöelin. Suomen Tiedeakatemioiden ohjausryhmä koostuu näiden neljän tiedeakatemian puheenjohtajista. Tiedeseuran edustaja ohjausryhmässä on siten Hannu Koskinen ja varalla Jan Sundberg. Pysyvällä sihteerillä on oikeus osallistua ohjausryhmän kokouksiin.

Tieteellisten seurain valtuuskunta (TSV) on merkittävä riippumaton asiantuntijaelin tieteellistä tutkimusta ja tutkimuspolitiikkaa koskevissa kysymyksissä. Valtuuskuntaan kuuluu 293 tieteellistä seuraa ja neljä tiedeakatemiaa. Valtuuskunta saa valtiontukea opetus- ja kulttuuriministeriöltä. TSV jakaa tämän valtiontuen tieteellisille seuroille julkaisemista, kansainvälistä toimintaa sekä kansallisten ja kansainvälisten tieteellisten konferenssien järjestämistä varten. Tiedeseuraa edustavat TSV:n hallituksessa Hannu Riikonen (varalla Jukka Meurman) ja Mats Gyllenberg (varalla Hanna Snellman; 1.1.2022 lähtien Heikki Tenhu). Lisäksi Sara Heinämaa ja Jouko Rikkinen sekä Niklas Bruun (31.12.2021 asti) ja Elina Ikonen ovat varaedustajina muissa järjestöissä. Mats Gyllenberg on avustusjaoston puheenjohtaja.

Tiedeseuran jäsenet ovat toimineet myös luottamustehtävissä Suomen Akatemiassa. Paula Eerola valittiin pääjohtajaksi 1.3.2022 lähtien. Vuosina 2019–2021 Per Mickwitz toimi Suomen Akatemian hallituksen varapuheenjohtajana. Anni Huhtala, Keijo Hämäläinen ja Hanna Snellman olivat tutkimusinfrastruktuurikomitean jäseniä. Matti Miestamo on 1.1.2022 lähtien ollut kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen toimikunnan jäsen ja Anne Kovalainen strategisen tutkimuksen neuvoston jäsen.

Tiedeseuran pysyvä sihteeri edustaa Suomen Tiedeakatemiaa EU:n kansallisten tiedeakatemioiden yhteistyöelimessä EASAC:ssä (European Academies Science Advisory Council).

Kansallisissa komiteoissa Tiedeseuraa edustivat Pekka Tanskanen (geodesia ja geofysiikka), Juri Poutanen ja Edward Hægström (tieteellinen radiotutkimus), Mikael Fortelius (kvartääritutkimus), Mikael Fortelius ja Erik Bonsdorff (biologia), Tuomas Hytönen, Antti Kupiainen, Pertti Mattila ja Eero Saksman (matematiikka), Rolf Stenberg ja Kai Nordlund (mekaniikka), Alf Norkko (meritutkimus), Hannu Koskinen ja Alf Norkko varajäsenenä (napatutkimus), Juri Poutanen (tähtitiede), Jukka Finne (biotieteet), Markku Kulmala ja Jari Niemelä (Future Earth Finland), Dan Lindholm (aivotutkimus), Markku Leskelä ja Susanne Wiedmer (kemia).

Ruth ja Nils-Erik Stenbäckin säätöön hallituksessa Tiedeseuraa edusti pysyvä sihteeri.

Pysyvä sihteeri edusti Tiedeseuraa vuoden 2023 Tieteen päivien ohjausryhmässä ja Jan Sundberg toimi järjestelytoimikunnassa.

Tarkempi luettelo Tiedeseuran edustajista eri tiedejärjestöissä ja yhteisöissä julkaistaan *Sphinx-vuosikirjassa 2021–2022*.

Taloushallinto

Tiedeseuran varojen ja rahastojen hoitoa valvoo hallituksen alainen hallintokunta. Lisätietoa Tiedeseuran taloudesta löytyy tilinpäätöksestä ja varainhoitajan kertomuksesta.

Toimisto ja IT-tuki

Tiedeseuran IT-järjestelmien ylläpidosta ja käyttötuesta vastaa NuDatan Kenneth Lundström. Tiedeseura on hyvin kiitollinen siitä asiantuntija-avusta, jota olemme häneltä saaneet.

Tiedeseura ei voisi toimia nykyisellä tasollaan ilman toimiston sihteerin Anki Geustin arvokasta työpanosta. Hyvän järjestelykykynsä ja palveluhalukkuutensa ansiosta hän on korvaamaton voimavara Tiedeseuralle. Hänen työtaakkansa on ollut raskas erityisesti pandemian aikana. Haluan siksi omasta puolestani ja koko Tiedeseuran puolesta lausua hänelle suuret kiitokset.